

İNFAZ HUKUKU

KISA ÖZET

1.ÜNİTE İnfaz Hukukunun Temel Esasları

GİRİŞ

İnfaz hukuku özellikle ceza ve ceza muhakemesi hukukuyla ilişkisi bakımından çok önemli bir noktada bulunmasına rağmen ilişki içerisinde bulunduğu bu alanların bir alt başlığı gibi algılanmaktadır. Ancak infaz hukukuna bütüncül bakış açısıyla yaklaşıldığında, temel hak ve özgürlüklere müdahale boyutunda doğrudan göz önünde bulundurulması gereken ve sırf bu özelliğiyle bile kendine özgü bir öneme sahip bir disiplin olduğunu söylemek mümkündür.

İNFAZ VE İNFAZ HUKUKU KAVRAMLARI

İnfazın sözlük anlamı “*bir yargıyı yerine getirme, uygulama, yürütüm*”dür. Bu yönüyle infaz hukuki bir perspektife mahkemelerce verilir kesinleşen ceza ve güvenlik tedbirlerinin yerine getirilmesi olarak tanımlanabilir. İnfaz hukuku ise ceza ve güvenlik tedbirlerine ilişkin kesinleşmiş kararların yerine getirilmesine yönelik esasları gösteren bağımsız bir hukuk dalıdır.

İNFAZIN TARİHSEL GELİŞİMİ

İnfazın tarihsel gelişimini, cezanın ve ceza hukukunun tarihsel gelişiminden ayırmak zordur. Nitekim suç teşkil eden eylemlere karşı bir yaptırımın geniş anlamda cezanın öngörülmesi tarihin her devrinde rastlanılan bir durum olmasına rağmen, “suç” ve “ceza” kavramları tarihsel süreç içinde, toplumlara, medeniyetlere göre farklı şekillerde anlamlandırılmıştır. Bu bağlamda infaz hukukuyla da ilişkilendirilmesi açısından özellikle “ceza” kavramının geçirdiği evrim üzerinde kısaca durmakta fayda vardır. Zira infaz hukukunun tarihsel gelişiminde “ceza” kavramına yüklenen anlamın ciddi önemi ve etkisi bulunmaktadır.

Tarihin ilk devirlerinde, suç kavramı, toplumsal olmaktan çok bireysel bir içeriğe sahipti ve bu nedenle suç teşkil eden eylemlerin toplumu değil, doğrudan bireyi ilgilendirdiği kabul edilmekteydi.

18. yüzyıldan itibaren cezalandırmanın temel hedefinde bir eksen değişikliği yaşanmıştır. Bu çerçevede genel olarak cezaevlerinin gelişiminde üç dönemden söz edilir:

- Ödetme yanında, hükümlünün, iyileştirme ve yeniden topluma kavuşturulmasının benimsendiği Hollanda, Amsterdam hapisanelerinin ortaya çıktığı 16. yy.ın sonlarından Fransız ihtilali’ ne kadar süren dönem.
- Fransız ihtilalin’ den Birinci Dünya Savaşı kadar devam eden dönem.
- Ceza infaz kurumlarının açılması ve 20. yy.ın ikinci yarısında hükümlülere muamelede asgari esasların hukuken gerçekleştirildiği dönem.

Amsterdam Cezaevlerinin Doğuşu

Amsterdam cezaevlerinin doğuşu 1588 yılında Amsterdam Ceza Mahkemesinin genç bir hırsızı her zaman olduğu gibi idam cezasına değil, devlet tarafından eğitilip iyileştirilmesine karar vermesine dayanmaktadır. Amsterdam cezaevlerinde kalanlar gündüzleri tahta ve iplik işleri ile din dersleri almaktaydı. Disiplin aracı olarak ağır çalışma ve din eğitimi ile bu kişiler iyileştirilmeye ve sosyal yaşama alıştırmaya çalışılmakta; böylece yeniden topluma yararlı bireyler hâline getirilmek istenmekteydi. Cezalandırmanın, hükümlünün toplumsal yaşama yeniden dönmesini zorlaştıran damgalayıcı sonuçları nedeniyle diğer cezaların aksine bu yerlerde tutulma lekeleyici bir etki yaratmıyordu.

Amsterdam cezaevleri diğer ülkelere de örnek olmuştur. Bu cezaevlerinin model olarak kabul edildiği cezaevleri veya çalışma evlerinde infaz edilen özgürlüğü bağlayıcı cezalar 18.yy.

sonuna kadar orta Çağ’ dan gelen alışkanlığın bir sonucu olarak zincire vurma, kürek cezası gibi bedene yönelik cezalar ile birlikte uygulanmaktaydı. Özellikle 17. yy. ile birlikte Kıta Avrupa’sında yaşanan siyasi istikrarsızlık ve savaşların olumsuz etkileri bu kurumları da doğrudan etkilemiş ve oluşturmalarındaki asıl amaç olan çalışma yoluyla iyileştirme düşüncesi yerini sadece ekonomik menfaatlere bırakmıştır. Söz konusu kurumlar özel müteşebbislere kiralanmış, bir “kazanç kapısı” hâline dönüşmüştür.

- Amsterdam’daki cezaevleri örnek alınarak Almanya’nın Bremen (1609), Lübeck (1613), Bern (1614), Hamburg (1622), Zürih (1637), Danzig (1629) ve Berlin (1712) şehirlerinde çeşitli kurumlar oluşturuldu.
- 1595 yılında Amsterdam cezaevinin ilk önce erkekler bölümü daha sonra 1597’de de kadınlar bölümü (Spinnhause) açılmıştır.

Aydınlanma Çağı’ ndan 20. Yüzyıla Kadarki Dönem

17.yy.’ın ikinci yarısından itibaren baş gösteren ve yukarıda işaret edilen sorunlar gittikçe çeşitlenmeye başlamıştır. Bunun bir sonucu olarak cezaevlerindeki yetersiz beslenme ve barınma koşulları, infaz edilmekte olan esas cezanın yanında belki de tahammülü daha zor olan ikinci bir ceza niteliğine bürünmüştü. Cezaevlerindeki bu kötü durum Voltaire, Rousseau ve Beccaria gibi dönemin ünlü düşünürleri tarafından da şiddetle eleştirildi. 1764’ te Beccaria “Suçlar ve Cezalar” isimli eserinde özgürlüğü bağlayıcı cezayı savunmasının yanında hükümlüye insani bir muamele için asgari kurallar getirilmesini de önerdi. Nihayet 1789 Fransız İhtilali, cezaevlerini de etkilemiş ve insanca infaz konusunda genel ilkelerin belirlenmesine öncülük etmiştir.

Yirminci Yüzyıl

Cezanın özel önleme amacı yönündeki düşünce, 20.yy.da ceza infazında eğitim ve toplumsal yasama yeniden kazandırma çabalarını öne çıkarmıştır. Ancak Almanya’da Nazilerin iktidara gelmesi en azından söz konusu ülke bakımından bu yöndeki gelişimi engellemiştir. Bununla birlikte, İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra yürürlüğe giren infaz kanunları hükümlü haklarını, infaz makamlarının müdahale yetkilerini, tehlikeli suçlularının infazını, tedavi ve yeniden topluma kazandırma düşüncelerini etkili bir şekilde düzenlemiştir.

Bunda 1955’te Cenevre’de düzenlenen Suçların Önlenmesi ve Hükümlülere Muamele konulu kongrede alınan, “Hükümlülere Muamelede Asgari Esaslar” ve “İnfaz Kurumu Açma” tavsiye kararları ile BM’ce 1957’de kabul edilen “Hükümlülere Muamelede Uyulacak Asgari Esasların kabulü büyük rol oynamıştır. Nihayet 1973’te Avrupa Konseyi tarafından kabul edilen “Hükümlülere Muamelede Asgari Esaslar” ile Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesi tarafından 1987’de kabul edilen “Avrupa Ceza İnfaz Esası”ndan da söz edilmelidir.

Türk Hukukunda Hapishanelerin Doğuşu ve Gelişimi

Türk hukukuna uzun süre İslam hukukunun egemen olması, infaz hukukunun tarihsel gelişimi bakımından kısaca İslam hukukunun da incelenmesini zorunlu kılmaktadır. İslam hukukunda bedene yönelik cezaların esas olduğu ve hapis cezalarına hemen hiç yer verilmediği görülmektedir. Bu yönüyle hapis cezasının infaz edildiği yer anlamında hapishanelerden söz edilmesinin de mümkün olmadığı söylenebilir. Tanzimat’ın kabulüyle yürürlüğe giren 1840, 1851 ve 1858 tarihli Ceza Kanunları ile birlikte Osmanlı Devleti’nde de özgürlüğü bağlayıcı cezaların kabul edildiği söylenmelidir.

İNFAZIN AMACI

5275 sayılı CGTİHK’ de, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenilen amaçlar; • “öncelikle genel ve özel önlemeyi sağlamak, • bu maksatla hükümlünün yeniden suç işlemesini engelleyici etkenleri güçlendirmek, • toplumu suça karşı korumak, • hükümlünün yeniden sosyalleşmesini teşvik etmek, • üretken ve kanunlara, nizamla ve toplumsal kurallara saygılı, sorumluluk taşıyan bir yaşam biçimine uyumunu kolaylaştırmak” olarak ifade edilmektedir (CGTİHK m.3). Görüldüğü üzere kanunun, ceza ve güvenlik tedbirlerinin infazı ile ulaşılmak istenen amaçlarını iki başlık altında toplamak mümkündür: • Önleme amacı • Yeniden topluma kazandırma (topluma kazandırma resosyalizasyon) amacı.

İNFAZ HUKUKU KURALLARININ ZAMAN BAKIMINDAN UYGULANMASI

Zaman bakımından uygulamaya ilişkin üç ilkenin bulunduğu söylenmelidir: Geriye yürüme, ileriye yürüme ve hemen uygulama. Hemen uygulama, aslında kuralın geriye yürümesini de sonuçlar. Gerçekten yürürlükteki yasanın uygulanması yani hemen uygulama, kendi yürürlüğünden önce işlenmiş ancak henüz yargılanmamış ve bir hükümle sonuçlanmamış fiiller bakımından esasen bir geçmişe yürüme sonucunu doğurur. İşte, yeni kuralın infaz rejimini ağırlaştırmış olabileceği düşüncesi, bu kurala istisna getirilmesi sonucunu doğurmuştur. Nitekim 5377 sayılı Kanun’ la yapılan değişiklikle TCK m.7’ye “*Hapis cezasının ertelenmesi, koşullu salıverilme ve tekerrürle ilgili olanlar hariç*” ibaresi eklenmiştir. Bu durumda 5237 sayılı TCK’ nin erteleme, koşullu salıverme ve tekerrüre ilişkin düzenlemeleri bakımından lehe kanun hükümleri esas alınacaktır. Burada ortaya çıkan ilk sorun, “infaz rejimine ilişkin hüküm”den ne anlaşılması gerektiğidir.

İNFAZ HUKUKUNUN TEMEL İLKELERİ VE UYGULAMA

İnfaz hukukunun temel ilkelerini açıklamak.

İnfaz Hukukunun Temel İlkeleri

Hukuk Devleti İlkesi

Hukuk devleti, amacı hukukun üstünlüğünü sağlamak olan devlet demektir. Hukukun üstünlüğü ise iki ana fikir üstüne kurulmuştur: 1. Devletin sahip olduğu iktidar, hukuktan gelir ve ona uygun kullanılır. 2. Hukuk, insan kişiliğine saygıya dayanır. Özgürlük ve insan kişiliği, hukuk devletinin esasıdır. Hukuk devleti, insan haklarına saygılı devlettir. O hâlde hukukun üstünlüğü anlayışında temel değer insan kişiliğinin haysiyetidir. Hukukun üstünlüğü, insan haysiyetinin en üstün değer olduğunun benimsenmesi veya kabulü demektir.

İnsan Onurunun Dokunulmazlığı İlkesi

İnsan bir nesne hâline getirilemez. O, hakları ve yükümlülükleri olan bir hukuk öznesidir. ‘İnsan devlet içindir’ şeklindeki totaliter bir düşünce şekli insanı ruhsuz, içi boş bir şey, sanki bir yaratık hâline getirir. Ancak belli hak ve özgürlüklere sahip olan kişi çevresini şekillendirebilir; bir kişilik kazanabilir. İnsan onuruna yaraşır bir yaşam özellikle bir ruh ve düşünce özgürlüğünü zorunlu kılar. İşte bu nedenle insan onuru, özgürlükçü demokrasilerin, hukuk devletinin işlevini sağlayabilmesi için vazgeçilmez bir koşuldur.

1982 Anayasası, Başlangıç bölümünün 6. paragrafında, “her Türk vatandaşının (...) onurlu bir hayat sürdürme hak ve yetkisinin bulunduğunu” belirtmiştir. Yine Anayasa devletin temel amaç ve görevleri arasında, kisinin temel hak ve özgürlüklerini, sosyal hukuk devleti ilkesi ile bağdaşmayacak surette sınırlayan engelleri kaldırmayı ve insanın maddi ve manevi varlığının

gelişmesi için gerekli şartları hazırlamaya çalışmayı da saymıştır (Anayasa m.5). Öte yandan, kimsenin insan onuruyla bağdaşmayan bir ceza ve muameleye de tabi tutulamayacağını (Anayasa m.17/3) belirterek, bir yandan insan onuruna verdiği önemi ifade etmiş, diğer yandan onun hukuk devleti ile olan ilişkisini de ortaya koymuştur.

Eşitlik İlkesi

Ceza hukuku çerçevesinde özgürlüğü kısıtlanan hiç kimse bundan dolayı ayrımcılığa tabi tutulamaz. Eşitliğin sağlanması adaletin bir gereğidir. Gerçekten ceza adaleti değişik türdeki adalet kavramlarının bir bileşkesi şeklinde ortaya çıkmalıdır. Herkese eşit olanın verilmesi denkleştirici adaleti ifade etmektedir ki burada hiçbir ayırım gözetilmeksizin herkes eşit işleme tabi tutulur. Buna göre genç-yaşlı, zengin-fakir, zenci-beyaz, Türk-Alman herkes aynı ceza hukuku kuralına tabidir; bu objektif adalettir.

İnfazın Kanuniliği İlkesi

Anayasa m.38/1'e göre *"Kimse, islendiği zaman yürürlükte bulunan kanunun suç saymadığı bir fiilden dolayı cezalandırılmaz; kimseye suçu işlediği zaman kanunda o suç için konulmuş olan cezadan daha ağır bir ceza verilemez"*. Görüldüğü üzere hüküm kanunsuz suç ve ceza olmaz ilkesini düzenlemektedir. Anayasa m.38/2'de yer alan *"... ceza mahkumiyetinin sonuçları konusunda da yukarıdaki fıkra uygulanır."* hükmü karşısında suçta ve cezada kanunilik ilkesinin ve söz konusu ilkenin sonuçlarının infaz hukuku bakımından da geçerli olduğu ifade edilmelidir.

İnfazın Kesintisizliği İlkesi

5275 sayılı CGTİHK m.5'e göre ***"Mahkeme, kesinleşen ve yerine getirilmesini onayladığı cezaya ilişkin hükmü Cumhuriyet Bassavcılığına gönderir. Bu hükme göre cezanın infazı Cumhuriyet savcısı tarafından izlenir ve denetlenir."*** Söz konusu düzenleme esasen infazın derhâl yapılmasını ve kesintisizliği ilkesini de dile getirmiş olmaktadır. Kesinleşmiş mahkûmiyet hükmünde yer alan cezanın infazına başlandıktan sonra, kanunlardaki düzenlemeler uyarınca ceza çekilinceye kadar infaza ara verilmemesi zorunludur.

Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanuna Göre Hapis Cezalarının İnfazında Gözetilecek İlkeler

CGTİHK m.6 ve 7 ***"Hapis Cezaları ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazında Gözetilecek İlkeler"*** başlığını taşımaktadır. Bununla birlikte her iki hüküm de yakından incelendiğinde sadece hapis cezalarına yönelik bir düzenleme getirildiği ve fakat güvenlik tedbirlerinin ele alınmadığı görülmektedir. Bu yönüyle bölüm başlığı ile içeriğinin birbiriyle uyumlu olmadığı söylenmelidir. Hapis cezalarının infaz rejimi şu temel ilkelere dayalı olarak düzenlenir (CGTİHK m.6): a. Hükümlüler ceza infaz kurumlarında güvenli bir biçimde ve kaçmalarını önleyecek tedbirler alınarak düzen, güvenlik ve disiplin çerçevesinde tutulurlar. b. Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin düzenli bir yaşam sürdürmeleri sağlanır. Hürriyeti bağlayıcı cezanın zorunlu kıldığı hürriyetten yoksunluk, insan onuruna saygının korunmasını sağlayan maddi ve manevi koşullar altında çektirilir. Hükümlülerin, Anayasada yer alan diğer hakları, infazın temel amaçları saklı kalmak üzere, bu Kanunda öngörülen kurallar uyarınca kısıtlanabilir. Hükümlünün kanun, tüzük ve yönetmeliklerle tanınmış haklarının dokunulmazlığını sağlamak üzere cezanın infazında ve iyileştirme çabalarında kanunilik ve hukuka uygunluk ilkeleri esas alınır.

İNFAZ HUKUKUNUN HUKUK DÜZENİ İÇİNDEKİ YERİ VE DİĞER HUKUK DALLARI İLE İLİŞKİSİ

İnfaz Hukukunun Hukuk Düzeni İçindeki Yeri

İnfaz hukuku, kamu hukukunun bir dalıdır. Kamu hukukunun niteliği, hukuki ilişkilerde kuralları ast-üst ayrımı, yani hiyerarşik bir ayrım içinde ortaya koymasındır. İnfaz hukukunda, devlet ile fail arasında doğan, devlet e ait cezalandırma yetkisinin kullanılması söz konusudur.

İnfaz Hukukunun Diğer Hukuk Dalları ile İlişkisi

Anayasa Hukuku ve İnfaz Hukuku

1982 Anayasası m.17/3'te "... Kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz." düzelenmesi ile Anayasa ve infaz hukuku arasında ki ilişki açıkça ifade edilmektedir. Böylece ceza ve güvenlik tedbirlerinin ve bunların infazının insan haysiyetine uygun olması gerektiği ortaya konmaktadır. Gerçekten kişiyi özgürlükten yoksun bırakan yaptırımlar insan haysiyetini tehlikeye sokma potansiyeli taşımaktadır.

İdare Hukuku ve İnfaz Hukuku

Cezanın infazı, bu anlamda cezaevinin idaresi ve uygulamaları, daha çok idari tasarruf niteliği taşıdığından, bundan zarar gören hükümlü ve tutukluların idari yargı yolu na başvurabilmeleri gerekir. Bununla birlikte İnfaz Hâkimliği Kanunu'ndan sonra infaz uygulamalarına ilişkin konularda infaz hâkimine başvurulması mümkün olduğundan artık idari yargı yolunun öneminin azaldığı haklı olarak vurgulanmaktadır.

Ceza Muhakemesi Hukuku ve İnfaz Hukuku

Suç adı verilen bir fiilin işlenip işlenmediği; işlenmişse kimin tarafından işlendiği ve yaptırımının ne olacağı sorununa çözüm bulmak amacıyla iddia savunma ve yargılama şeklinde yapılan bir dizi faaliyete ceza muhakemesi hukuku denir. Ceza muhakemesinin amacı hukuk devleti ve insan haysiyeti başta olmak üzere temel hak ve özgürlükler ile muhakeme hukukunun ilkelerine uygun bir şekilde maddi gerçeğe ulaşabilmektir. Daha önce CMU K'de bulunan ceza-ların infazına ilişkin m.395-405'deki düzenlemelerin artık 5237 s. CGTİHK'da yer alması ceza muhakemesi hukuku ve infaz hukuku arasındaki ilişkiyi önemli ölçüde zayıflatmıştır.

Bu Özetin tamamını,Çık mış Sorularını,Deneme Sorularını a dresinize gön-deriyoruz!...

Tıklayınız

<https://www.kolaysinavlar.com/infaz-hukuku-ady212u?search=huk102u>